

Biała Mysz

Autor – Katarzyna Strojny.

Na podstawie zbioru legend opracowanego przez Krzysztofa Pludro.

Akcja utworu rozgrywa się pod koniec XVIII lub na początku XIX wieku w Górach Sowich, na terenie dzisiejszej Piławy Dolnej (wówczas: Pilawa).

Osoby:

Narrator

Emil

Anna, córka Emila

Staruszka Rusia

Otto

Hubert

Adam

Augusta

Akt 1 Scena 1

(audio- Mysz plik1)

Narrator:

Czas przytuła opowieści
dobre, złe, prawdziwe,
czasem niewiarygodnej treści.

Na przykład o tym,
jak człowiekowi życie
uprzykrzyć może... mysz polna.

Legendy tej ojczyzną
jest Piława Dolna...

To wieś u Gór Sowich podnóża,
nie za mała, nie za duża.

A mnie opowiedzieć będzie miło,
co setki lat temu, w niej się wydarzyło.

(Podwórze Emil i Annana pod gruszą, w tle widać przechadzającego się Ottona na tle ładnego domu)

Emil:

Spójrz na gospodarstwo Ottona, naszego sąsiada.

Widzisz chlewik? Jego świnia lepiej od nas jada!

Konie jego lepszą słomę mają,

niż ludzie na strzechy swoje przeznaczają...

Anna:

Na cóż ja mam tam patrzeć, tato?
Mało to u nas pracy? Przecież lato!
Żniwa niechybnie się zbliżają.
Kłosa na polach już się pochylają...

Emil:

Eh, a tam na gruszy jego, czy mnie wzrok nie zwodzi?
Dorodne owoce, takich brak w przyrodzie!
Zwyczajne gruszki tak nie wyglądają!
Przypatrz się, gałęzie ziemi aż sięgają!

Anna:

Bo to niska grusza!
Wiem, że na rodzica gniewać się nieładnie.
Ale nasze grusze wyglądają ładniej!
Spójrz, jak jedynie pniem poruszę...

Emil:

Nie rób tego!

Anna:

Ja muszę! Popatrz, owoce jak kapelusze!!!

Emil:

Co za przekleństwo takiego mieć sąsiada!
Ponoć plotki jakieś o mnie rozpowiada.

Anna:

Jakie?

Emil:

Tego nie wiem.
Ale, że coś mówił, tego jestem pewien...

Anna:

Oj, tato...
(odchodzą)

Akt 1 Scena 2

(Emil stoi sam pod gruszą, nadchodzi staruszka Rusia)

Staruszka Rusia:

Pochwalony Jezus Chrystus, dobry sąsiedzie.

Emil:

(lekceważąco)

No, no, pochwalony. Niech będzie. Niech będzie.

(do siebie)

Co ta kobiecina tak tu drepcze wkoło?

Staruszka Rusia:

Tobie to naprawdę dobrze i wesoło.

Dał ci Pan Bóg wielkie, oj wielkie bogactwa!

Emil:

(oburzony, do siebie)

Co też ta kobieta plecie za dziwactwa!?

(do staruszki – głośno i niegrzecznie)

Bogactwa to ma mój sąsiad!

(znowu do siebie)

A skąd nie wiadomo...

Staruszka Rusia:

Sąsiad twój sam jeden. Ty cieszysz się żoną.

Córkę masz mądrą, kochającą szczerze...

Emil:

(Nie słucha, nadal mówi do siebie, patrząc w stronę sąsiedniego gospodarstwa)

Idź kobieto drogą swoją

Ja dowiem się skąd to bogactwo bierze!

(Staruszka tylko w zadumie kręci głową i odchodzi)

Akt 1 Scena 3

(Emil przechadza się z jednej strony sceny na drugą.)

Czy on z lichem spisał pakt?

Czy on zna diabelskie trakty?

Kto mu zboże takie wysiał?

Kto pszenicę taką widział?

Życzę ja mu dobrze szczerze.

W dobroć jego zaś nie wierzę.

I choć serce dobre mam,

To nauczkę jemu dam!

(ściemnienie)

(audio – plik Mysz zmiana scen)

Akt 2 Scena 1

(Pokój Ottona. Okno z zasłonami. Łóżko, krzesło, jakaś szafa. Wchodzą Otto i Hubert)

Otto:

Hubercie, mój miły przyjacielu,
Znamy się od tak lat wielu,
że choć wstyd mi, coś ci powiem.
Już ze trzy dni całe spać nie mogę.
W nocy zwidy mam, ogarnia mnie trwoga.
Chyba na wieczność mnie iść do Pana Boga.

Hubert:

Ty, Otto? Okaz zdrowia?
To chyba niepodobna!

Otto:

Podobna to niestety. Już martwię się o siebie.
Hubercie, coś tak myślę, niedługo będę w niebie...

Hubert:

Nie twoja jeszcze pora.

Otto:

Tak, lecz chyba bywa u mnie...
(chwilę waha się czy powiedzieć przyjacielowi)
zmora.

(zrozpaczony)

Nie śpiam prawie wcale! Pot mi ciało zlewa.
Ja przecież byłem drwalem. Ścinałem wielkie drzewa.
Co mi się stało, nie wiem. Co nocy o północy.
Zjawia się straszna zmora, używa dziwnej mocy.
Ja tchu nie mogę nabrać. Coś pierś i serce ściska.
Hubercie, pewien jestem: moja godzina bliska.

Hubert:

Dziś w nocy będę z tobą.
Obejrzę twoją zmorę.
Ty wyśpisz się mój Otto, ja zajmę się upiorem.
(Otto z wdzięcznością kładzie Hubertowi dłoń na ramieniu, ściemnienie)

Akt 2 Scena 2

(audio – Mysz plik 2)

(Rozjaśnienie. Noc. Otto śpi. Hubert siedzi przy nim na krześle. Wybija północ, słychac jakieś dźwięki. Pojawia się biała mysz, rozgląda się po pokoju i wskakuje do łóżka Ottona.

Hubert:

Mysz? Biała! Jak duch jasna.
Pod koc Ottona wlaźła!

Otto:

(przez sen)

Znowu tu jesteś?! Odejdź! Oddychać już nie mogę...

Hubert:

(do siebie)

Czy biała mysz sprawiła, że mam zdrętwiałą nogę?!
I ręce mi drętwieją. I powstać nie mam siły.
Zgiń przypadnij maro nieczysta,
oj widzę, że i moja przyszłość mglista.

Otto:

(przez sen)

Co ja ci uczyniłem? Ach ratuj, Boże miły!

Hubert:

Nie mogę się poddać, czynię krzyż wielki,
mysz się przestraszyła, schowała między belki.

(podbiega do okna)

To chyba sprawka diabła. Tu szatan maczał palce.
Potrzeba nam pomocy w nierównej z czartem walce.
(Hubert opada na krzesło i zasypia, ściemnienie)

Akt 2 Scena 3

(Ranek. Hubert i Otto budzą się)

Otto:

Hubercie, powiedz prawdę, widziałeś w nocy zmorę?

Hubert:

Widziałem, ba, toczyłem bój z upiorem.

Otto:

Jakaś cię dziwna siła w bezruchu uwięziła.
I tak trzymała długo, aż pierwsza w nocy biła?

Hubert:

(potakując kiwa głową)

A o północy przyszła mysz biała,
lecz nie taka z młyna.
Wskoczyła do łóżka,
tak myszy nie robią, to magiczna sztuczka.
I pewien jestem bardzo, nikt mnie nie przegada.
Ta mysz niezwykła, na usługach jest.....Twojego sąsiada.

Otto:

Jak to?

Hubert:

Gdy zegar wybił pierwszą, wnet siły odzyskałem.
Między belkami zbiegła, a gdy przy oknie stałem.
Widziałem bardzo dobrze w księżycu jasnym świetle.
Jej białą sierść i ogon... widziałem dokąd biegnie!

Otto:

Ona mnie wnet zabije. Co robić mam, Hubercie?

Hubert:

Spytaj o radę ludzi. Mówię ci, dobrze będzie.

(audio – plik Mysz zmiana scen)

Akt 3 Scena 1

(Podwórze, płot w tle bogato ozdobiony dom, może być targ)

Otto:

Dzień dobry, Augusto, chcę zadać ci pytanie.

Augusta:

Dzień dobry, odpowiem, ci Ottonie, jak znam odpowiedź na nie.

Otto:

Męczy mnie zmora...

Augusta:

Zmora?

Otto:

Przychodzi o północy.

Zapytaj się Huberta. Na własne widział oczy.

Augusta:

Nie muszę, ja ci wierzę. I znam też rozwiązanie.

Domyślam się kto zazdrości Ci uparcie.

Na czarcie sztuczki są i sposoby...czarcie

Weź trzy słomiane kukły. Tym kukłom zrób ubranie...

Do izby drzwi je przytwierdź, a zmora gdy nadejdzie,
na pewno da ci spokój, bawić się nimi będzie.

Bo zmory kukiełki lubią...

Otto:

Na pewno?

Augusta:

Możesz mi zaufać.

Otto:

A jeśli zmora to sąsiad, lecz pod postacią ducha?

Augusta:

Twój sąsiad ma być zmorą?

Otto:

Wiem, że mi zazdrości.

Augusta:

Jeśli zazdrość czuje, powinien się jej wstydzić!

Zazdrość to zło, co w sercach ludzkich gości.

Diabeł tkwi w sercach, tych sercach pełnych zazdrości.

(odchodzi)

(Otto sam do siebie)

Otto:

Cóż Augusta radę dała, lecz nie ma mowy,
by przegnać zmorę na diabelskie sposoby.

Może jest inny sposób, jakaś inna rada.

(widzi idącego Adama)

Zapytam Adama, drugiego sąsiada.
Może ty Adamie znasz dobry sposób na zmary?

Adam:

Ha. Słyszałem o pewnym sposobie, choć nie wierzę w upiory.
Ale mówiła mi mama...
(przypomina sobie)
mówiła moja mama,
że w miotłę brzozową zmora może być schwyтана.
Że takie zmary podobno brzozowe liczą witki...
Ale czy to prawda? Najlepiej staruszkę Rusię weź na spytki?

Otto:

Czy ona mi pomoże?

Adam:

Myslę, że tak. Daj Boże!
Bo wyglądasz nie najlepiej.

Otto:

Przez szereg dni nie spałem.
Toczyłem straszne walki. Z tą zmorą się zmagalem.

Adam:

Niech Bóg cię ma w opiece....

Otto:

Dziękuję ci, Adamie.
(Adam odchodzi)
Może jednak spróbuję sztuczek, duszy tym nie zbawię.
(do siebie)
Lecz kukłę i miotłę brzozową na noc dziś zostawię.

(audio – plik Mysz zmiana scen)

Akt 3 Scena 2

(Noc. Otto zostawia brzozową miotłę przy drzwiach, zawiesza kukietki nad drzwiami. Kładzie się do łózka) (audio – plik Mysz 3)(Widać białą mysz, biega dookoła łózka potem wskakuje pod kołdrę)

Otto:

(budzi się, nie może oddychać)

Nie przyszłaś tutaj kukietkami czy miotłą brzozową się bawić.
Ty pragniesz mojej duszy, chcesz mnie powoli zabić.

Ratunku !

(Otto zrywa się z łóżka i w koszuli nocnej wybiega z domu)

(audio – plik Mysz zmiana scen)

Akt 3 Scena 3

(Nadal noc. Otto w koszuli nocnej przed chatą puka do drzwi. Otwiera mu staruszka)

Otto:

Ratuj mnie babciu Rusiu, ratuj, bo nie mam siły!

Staruszka Rusia:

Wprawdzie to nie jest najlepszy czas na odwiedziny...

Otto:

Wybacz mi! Pomóż!

Staruszka Rusia:

Lecz nigdy się nikogo w biedzie nie zostawia.

Otto:

Na moją duszę sam diabeł sidła swoje zastawia!

Staruszka Rusia:

Więc cię nawiedza zmora?

Otto:

A północ to jej pora.

Staruszka Rusia:

Słyszałam coś od ludzi. Na zmorę jest jeden sposób.

Otto:

(do siebie)

Słyszała! Dzięki ci, Panie, za dobroć tych wszystkich osób!

Staruszka Rusia:

Wznosisz modlitwę do nieba. Niech łask i zmora doznaje.

Przygotuj kawałek chleba, przy łóżku zostaw go dla niej.

Otto:

(zdziwiony)

Oto i cała rada?

Staruszka Rusia:

Tak ze zmorą postąpić wypada.

(audio – plik Mysz zmiana scen)

Akt 3 Scena 4

(Kolejna noc. Otto nie śpi siedzi na łóżku. Czeka z chlebem. Hubert schowany za krzesłem lub szafą. Po chwili pojawia się mysz, rozgląda po pokoju dostrzega Ottona).

(audio-Mysz plik 4)

Otto:

Dlaczego nocą, Emilu, przychodzisz dręczyć sąsiada?

(do siebie)

Lecz co to?! Nie czuję złej mocy. Zjawia już mną nie włada!

(głośno, z żalem)

Dlaczego mnie dręczysz i straszysz, dybiesz na moje życie?

Czy po tym nocnym straszaniu budzisz się jeszcze o świcie?

Dość! Nie odpowiesz mi przecież. Zdaje się mówię do myszy...

Wiem, że to sztuczki diabelskie... Diabeł do ucha ci dyszy!

Kładę tu chleb nasz powszedni, co pracy rąk swych zawdzięczam.

I proszę cię właśnie tym chlebem - „idź z Bogiem”: więcej mnie nie zadręczaj.

Hubert:

(wychodzi z ukrycia)

Więc rację miała staruszka. Ta zmora boi się chleba.

Zmałała, schudła jak słomka, przez szparę w oknie czmychnęła.

Otto:

Żadne kukiełki i miotły... bo to też czarcie czary.

Hubert:

By pozbyć się złych duchów potrzeba dobrej wiary.

(audio – plik Mysz zmiana scen)

Akt 4

(Podwórze, Annana pod gruszą. Emil wychodzi przed dom)

Anna:

Czy zaniemogłeś, tato? Kogut już dawno budził.

Emil:

(w roztargnieniu)

Dzięki ci Panie Boże za wszystkich dobrych ludzi...

Anna:

Czy aby nic ci nie jest? Wyglądasz trochę słabo.
Jakbyś zobaczył ducha. Jakbyś się bił ze....

Emil:

(błagalnie)

Nie kończ!

Anna:

...ze zjawą.

Emil:

Już więcej nie chcę nic wiedzieć! Na wszystko obiecuję!
Kocham żonę i córkę, a sąsiadów szanuję!
Dobro, zdrowie, radość niech u wszystkich gości.
Od dziś wyzbywam się z mego serca zazdrości.

(audio – Mysz plik 5)

Narrator:

Czasem, choć nie wiemy, atakują zmyły,
co z obłudy powstają czy z braku pokory.
Z nienawiści, kłamstwa i często z zazdrości.
Z pogardy, chamstwa, ze zwykłej podłości.
Spytacie teraz, jak przepędzić takie myszy?
Sposób to prosty, każdy przecież słyszy.
Otto powszednim chlebem przepędził wstrętną zmorę.
I ty bądź dobry jak chleb i życie prowadź dobre.

(piosenka „Drzwi do legend i przygody”)

**SIEĆ
W DOMU**